

Series I

Vol. VII, No. 4

December 1981

ՀԱՅ

ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՀԱՆԴԷՍ

ARMENIAN

NUMISMATIC

JOURNAL

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ARMENIAN NUMISMATIC SOCIETY

8511 BEVERLY PARK PL., PICO RIVERA, CALIF. 90660, USA

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL Ser. I, Vol. VII, No. 4 Dec. 1981

BALLOT RESULT

Editor's note: According to the wish of the members, the membership dues and subscription fee will remain \$6.00 per year. Many ballots were not received. Below is the summary of those received during the year up to December 1, 1981. The numbers refer to the membership number.

1. ☒ I prefer to leave the things as they are.

No. 31, till such time as our growth and membership warrant such an undertaking; No. 82

2. ☒ I'm in favor of raising the dues to \$10.00 per year.

Nos. 2, 10, 15, 18, 24, 25, 27, 37, 55, 3, 86
No. 41, considering inflation this is really not an increase!

3. ☒ I'm willing to pay the dues up to \$...15.00.
No. 41

4. ☒ Purchasing a small typesetting computer is a great idea.

I'm willing to contribute toward that fund.
\$100 pledges by Nos. 18, 20, 24, 25; 1000 pledge by No. 2.
No. 10, not yet let's clear ourselves first.
No. 41, Price? This should be considered as a viable option if and when the society attains a stable membership of at least 120 and a reliable income of \$2000 per year.

Editor's note: Price? Depends on the model. The lowest price unit, EditWriter 7500 (the most flexible unit) with permaqwik processor, ten memory disks, and ten font film strips (includes ten different types of letters to be typeset) will cost \$22,155.64.

Continued on p. 44

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL is the quarterly publication of Armenian Numismatic Society, an educational, non-profit organization. Editor, Y. T. Nercessian, 8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, California 90660, U. S. A. Associate Editor, W. Gewenian. Non-member subscription \$6.00 per year. Single copies \$2.00. Back issues available.

YEREVAN CITY NOTES

By

Y. T. Nercessian

Historical Background

The localized bank notes of Armenia are among many issues which are hardly mentioned in the catalogues of paper money. Major Armenian cities, according to N. Kardakoff, Y. T. Nercessian, and H. Sarkissian (1), issued their own notes for internal circulation only. In this category would be Alexandropol (Shirak), Yerevan, Vagharshapat, Ketabek, Kars, and Van. Most of the notes, if not all, do exist in museums or private collections. Because of political expediency, with the exception of

Van Commissariat notes (2), they remain in an obscure state of preservation. Consequently, the historians as well as the collectors remain in total darkness about their existence.

The Russian Revolution of 1917 and the disintegration of the Russian Empire forced the nationalities of the Transcaucasian region (Armenians, Azerbaijanis, and Georgians) first to band together in a federation and later, in May of 1918, declare their own independence. Armenia, also, in her own turn, proclaimed independence on May 28, 1918 (3), thus fulfilling

1. N. Kardakoff, Katalog der Geldscheine von Russland und der Baltischen Staaten, 1769-1950 (Berlin, 1953), pp. 160-168, 277. Y. T. Nercessian, "Paper Notes of Armenia," Armenian Numismatic Journal, Series I, Vol. I (March, October 1975), Nos. 1, 3 & 4, pp. 3, 19-22, respectively; Vol. II (March 1976), No. 1, p. 9. H. Sarkissian, "Վան քաղաքի 1918 թ. փողեր-թղթադրամների պատմությունը" [From the History of the 1918 Script Money of the City of Van], Լրեր Հասարակական Գիտությունների, Vol. XXVIII (March 1967), No. 3 (286), pp. 73-78; "Stol neobychnyĭ denezhnyĭ znak" [Very Unusual Bank Notes], Komsomolets, (21 August 1976), No. 99 (4829), p. 4.
2. An excellent article on this issue is the cited article (in Armenian) of H. Sarkissian.
3. R. G. Hovannisian, Armenia on the Road to Independence (Berkeley and Los Angeles, 1967), pp. 188-191. S. Vrats'ian, Հայաստանի հանրապետություն [The Republic of Armenia] (Beirut, 1958), pp. 145-156.

the dream of many centuries.

A series of bank notes, in the Russian language, were issued by the infant republic as the legal currency of Armenia. This was printed and circulated on a national scale (4).

The city notes were issued to augment the state currencies, but were valid for local circulation.

Inflation was rampant. The people, mostly agrarian in nature, did not have trust in paper money. For this reason the trade was conducted in a natural way, on the barter system for valuable commodities like carriages, horses, cows, sheep, etc. State and city notes were utilized for small and insignificant purchases like matches, salt, pencils, paper, etc. Gold coins (5) of the tsarist regime as well as those of other nations were still honored as hard currency to conduct valuable commercial transactions.

Yerevan City Notes

The Yerevan city notes (6), according to the samples under

discussion, do not bear a date. The testimony of an eyewitness indicates that the notes were printed in Tiflis in the fall of 1918. Since the intellectual center of the Transcaucasian region (and the printing presses), in the early twentieth century, was located in Tiflis and most of the books newspapers, and periodicals were printed there this can be accepted without an argument. However, according to published literature (5) these notes were issued (or perhaps the dates were handwritten) in 1920. The initials "KF" were added in the future. Since none of our notes are signed or initialed, it is very unlikely that these specimens entered into circulation. This does not exclude the possibility that the Yerevan city notes, in general, entered into circulation. Until some signed and dated notes surface, dating the notes would be only a speculation.

The notes of self rule of the city of Yerevan were printed with black ink on white stiff paper with blank reverses and were issued in 1, 3, 5, 10, 25, and 50 ruble denominations.

4. F. G. Chuchin, Bumazhnye denezhnye znaki [Bank Notes] (Moscow, 1924), pp. 90-91. N. Kardakoff, pp. 153-156. Y. T. Nercessian, "Paper Notes of Armenia," Armenian Numismatic Journal, Series I, Vol. I (June 1975), No. 2, pp. 6-10. A. Pick, Standard Catalog of World Paper Money (Munich, 1980), pp. 902-903.
5. H. C. Magee, "Near East Relief to Armenia Included Gold Coins!" World Coin News, Vol. VIII (24 February 1981), No. 8, pp. 10, 14-15, 19. Հայ ժողովրդի պատմություն [The History of Armenian People] (Yerevan, 1967), Vol. VII, pp. 57-58.
6. I express my thanks to W. T. Forsberg, for bringing to my attention the existence of Yerevan city notes in the Museum of The American Numismatic Society.
7. Kardakoff, pp. 164-165. Nercessian, Armenian Numismatic Journal, Series I, Vol. I (October 1975), Nos. 3 & 4, p. 22.

Fig. 1. 3 ruble note of Yerevan

3 Rubles

The Armenian legend in circular fashion, from left to right: ԵՐԵՎ. (ԱՍԻ) Ք. (ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ) ԻՆՔՆԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ [Self rule of the city of Yerevan]. The value numerals are located in the four corners and the center. The numerals located at the top are larger than those at the bottom. In the center "3," the value and rubles in Armenian are printed at both sides of the value numeral. Underneath, at the right corner space is provided for the signatures of ԿԱՐԶ. (ԱՎԱՆ) ԱՆՂԱՄ [member of the committee] and ՎԵՐԱՅՆՈՒՄ [controller]. Small circles surround the note on four sides.

Size: 7.2cm x 5.6cm.

Author's collection

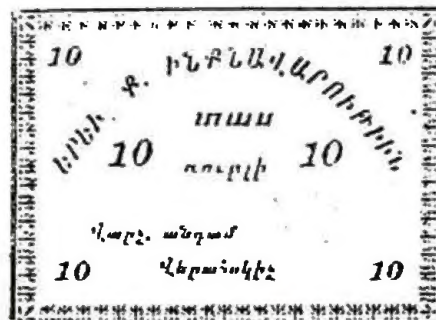

Fig. 2. 10 ruble note of Yerevan

10 Rubles

There are very few differences between the design of the "3" and "10" ruble notes. In the center the value numeral "10" is displayed twice and the value in

Armenian is printed in between the numerals "10."
 The decoration bordering the note is a floral ornament.
Size: 7.3cm x 5.4cm. ANS collection (8)

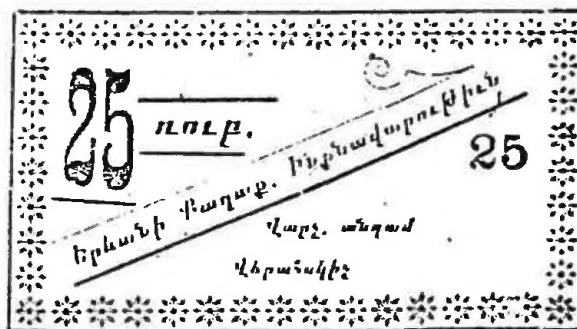

Fig. 3. 25 ruble note of Yerevan

- 25 Rubles The Armenian legend is printed on a straight line, diagonally, extending from the lower left hand corner to the upper right hand corner:
 Երևանի Քաղաք. (ային) հնքնավարութիւն
 [Self rule of the city of Yerevan].
 On the left and right sides the value numerals are printed in large and small numbers respectively. At the upper left hand corner, the word ruble, in Armenian, is printed to the right of the larger "25." Underneath, at the right hand corner, space is provided for the signatures of Վարչ. (ակաճ) անդամ [member of the committee] and Վերահսկիչ [controller].
 Snow flake type decorations surround the note on four sides.
Size: 8.7cm x 5.4cm. ANS collection

8. I owe deep gratitude to R. G. Doty, the Curator of Modern Coins and Paper Money, The American Numismatic Society, New York, for sending me the photocopies of the "10" and "25" ruble Yerevan city notes and giving me permission to publish them.

ՆՐԱԽԱՆԻ ԲԱՂԱԲԱՅԻՆ ԽՐԱՄԱՆԻՇՆԵՐԸ

(Ամփոփում)

1917 թ. Ռուսական յեղափոխութիւնն ու ռուսական կայսրութեան փլուզումը հարկադրեցին Անդրկովկասեան շրջանի ազգերը նախ դաշնակցային կառավարութեան մը մէջ ու ապա 1918 թ. Սայիսին՝ մի առ մի անկախութիւն յայտարարեցին: Հայաստանն ալ իր կարգին 28 Սայիս 1918 թ. հռչակուեցաւ անկախ, իրականաւոր իր ժողովրդի դարերու երազը:

Սորածին հանրապետութիւնը թողարկեց ռուսերէն լեզուով թուղթ դրամներու շար մը: Հրատարակուած թուղթ դրամներու քանակին օժանդակելու համար Հայաստանի մեծագոյն քաղաքներն ալ թողարկեցին իրենց քաղաքային դրամանիշները: Այս կարգի կը պատկանին Ալեքսանդրապոլի (Շիրակի), Նրեւանի, Վաղարշապատի, Վէդաբէկի եւ Կարսի քաղաքային դրամանիշները: Վան քաղաքի դրամանիշները թողարկուեցան Անդրկովկասեան Կոմիսարիատի շրջանին:

Հայ ժողովուրդը, ընդհանուր առումով ու մեծամասնութեամբ մշակ եւ գիւղացի, հաւատք չունեցաւ թուղթ դրամին մէջ տեւականօրէն արժէքազրկումի պատճառով: Առուտուրը, սովորաբար, կատարուեցաւ բնատուր ծնւով՝ ապրանքափոխանակութեամբ: Պետական եւ քաղաքային դրամանիշները գործածուեցան գնելու համար լուցկիի, թուղթի, մատիտի եւ նման աննշան պիտոյքներ: Կառքի, ձիու, ոչխարի, կովի եւ նման թանկարժէք գնումներու համար անրաժնշտ եղաւ ապրանքափոխանակութիւնը: Ցարական օրերէն մնացած ինչպէս նաեւ այլ ազգաց ոսկիէ դրամները գերակշիռ էին շրջանառութեան մէջ:

Ըստ հրատարակուած գրականութեան՝ Նրեւանի քաղաքային ինքնավարութեան դրամանիշներու համակարգը կը պարունակէ 1, 3, 5, 10, 25 եւ 50 ռուբլինոց միւսւորներ: Հեղինակի հաւաքածոյէն 3 ռուբլինոց եւ Ամերիկեան Դրամագիտական Ընկերակցութեան հաւաքածոյէն 10 եւ 25 ռուբլինոց դրամանիշները կը նկարագրուին այս յօդուածին մէջ:

Նրեւն ալ տպուած են հայերէն տառերով, սեւ մեկնով, հաստ եւ սպիտակ թուղթի մի կողմին վրայ:

Առաջին երկուրը գրեթէ իրարու շատ նման են իրենց կերտուածքի նդանակով: Արժանագրութիւնը մասամբ մը շրջանակաձեւ է: Վերջինը տպուած է ձախէն աջ, վարի ձախ անկիւնէն սկսելով, ուղիղ գծի մը վրայ:

Նկարագրուած դրամանիշները չունին թուական եւ ստորագրութիւն: Արդ՝ կարելի է եզրակացնել թէ ասոնք շրջանառութեան մէջ չեն մտած: Սակայն այս շանտեսեր այն հաւանականութիւնը որ Նրեւանի քաղաքային դրամանիշները, ընդհանրապէս, շրջանառութիւն կատարած են: Հրատարակուած դրամագիտական գրականութեան համաձայն գոյութիւն ունին նմուշներ որոնց վրայ աւելցուած է ստորագրութեան սկզբնատառերը եւ թուագրուած են 1920:

Ե. Թ. Ներսէսեան

4. ՍԻԴԻԼԵԱՆԻՆ 20-ՆՈՒԱԾ Պ. ԱՂԱՄԵԱՆԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԵՈՒԹԻՒՆԸ

Օրերս թերթելով հայ բեմի մեծ ողբերգակ Պետրոս Աղամեանի երկերը նորից կարդացի նրա ուղերձ-բանաստեղծութիւնը նուիրուած հայկական դրամագիտութեան երախտաւոր Հայր Կղեմէս Սիպիլեանի յիշատակին (1): Հայ մշակոյթի անուանի ներկայացուցիչները ծնունել են Կոստանդնուպոլսում, եղել մտերիմ բարեկամներ: Եւ այդ մտերմութիւնը պատահական չէր, այլ բխում էր երկու անհատների ներքնաշխարհի մաքրութեամբ ու այն սիրով, որ երկուսն էլ ունէին դէպի հայ ժողովրդի անցեալն ու ներկան:

Ինչպէս յայտնի է, երկարատեւ ուղեւորութիւնները, որոնք տեւեցին տասներկու տարի քայքայեցին Կ. Սիպիլեանի առողջութիւնը եւ 1878 թ. Մայիսին նա մահացաւ, չդիմանալով Ծանապարհների դժուարութիւններին եւ ուժերից վեր լարուած աշխատանքներին:

1878 թ. Յուլիս 16-ին Կ. Սիպիլեանի յիշատակին կազմակերպուած սգոյ երեկոյին հանդէս եկաւ Պ. Աղամեանը (2):

Ջարմանալի, անհասանելի դերասան էր Պետրոս Աղամեանը, նոյնքան զարմանալի բանաստեղծ: "Ուղերձ առ վերապատուելի Հ. Կ. Սիպիլեան" Պ. Աղամեանը գրել է ծանր լուրն իմանալուն պէս: Բանաստեղծութիւնը գրուած է փիլիսոփայական մեծ ընդգրկումով, անկեղծ ու ցաւագին,

ընութագրելով Կ. Սիպիլեանին իրեւ հանճարեղ անհատականութիւն համագոր նարեկացուն ու Շնորհալիին: Անհերքելի իրողութիւն է, որ ամէն մեծ գործի սկիզբը տառապալից է եւ տառապանքով էլ պսակում է յաջողութեամբ: Կ. Սիպիլեանի կեանքի իմաստ հանդիսացող Դասաւորութիւն ուղեւորութեան դրամոյց աշխատութիւնը լոյս տեսաւ նրա մահից գրեթէ տասնըփնգ տարի յետոյ, մինչեւ օրս մնալով հայ դրամագիտութեան հիմնաքար աշխատութիւններից մէկը:

Ինչպէս Պետրոս Աղամեանը, այպէս էլ Կղեմէս Սիպիլեանը խորհրդանշում է հայկական մշակոյթի տարբեր ասպարէզներ: Մենք վստահ կարող ենք ասել, որ Կ. Սիպիլեանը հայ դրամագիտութեան պատմութեան մէջ կարող է գնահատուել նոյն համագորութեամբ, ինչ Պ. Աղամեանը հայ բեմում: Եւ հայ մշակոյթի երկու անհատականութիւնների մտերմութիւնը իւրովի արտայայտութիւն գտած "Ուղերձ"-ում, նաեւ դրամագիտութեան երախտաւորի աշխատանքների գնահատում է, ինչպէս եւ նրանց բարեկամութեան խորհրդանշ:

Ջանի որ Պետրոս Աղամեանի երկերը լոյս են տեսել ուղիղ քառորդ դար առաջ եւ, ըստ երեւոյթին, հայ դրամագէտներից ոչ բոլորին է այն ծանօթ, այդ պատճառով գտնում ենք նպատակայարմար նրա վերահրատարակումը: Միւս կողմից

1. Պետրոս Աղամեան, *Երկեր* (Երեւան, 1956), էջ 97-98:
2. Հ. Կղեմէս Կ. Սիպիլեան, *Դասաւորութիւն ուղեւորութեան դրամոյց*, (Կիեննա, 1892), էջ 2-3: Տես նաեւ "Bibliography of Fr. Clement Sibilian," *Essays on Armenian Numismatics in Memory of Father Clement Sibilian on the Centennial of His Death. Armenian Numismatic Journal, Series I, Vol. IV* (1978, published in 1980), էջ 15:

հրապարակութեան մէջ տեղ է զտել
վրիպակ (3): Բանաստեղծութեան
վերնագրի մէջ, որը կարող է շփո-
թութեան առիթ հանդիսանալ, մանա-
ւանդ, որ զրքի վերջում "Անձնա-
նունների բառարանում" գրուած է
"Սիպիլյան Ն. - պոլսեցի, Աղամյանի
մտերիմներից" (4): Հստ երեւոյ-
թին, Սրկերի կազմողներին ծանօթ
չեն եղել Գղեմէս Սիպիլեանի կեն-

սագրական էջերը ընդհանրապէս եւ
նրա զործունէութիւնը իբրեւ դրա-
մագէտի մասնաւորապէս:
Ստորեւ բերում ենք Պետրոս
Աղամեանի բանաստեղծութեան բնա-
գիրը:

Հենրի Սարգսեան
Երեւան
12-Ը-1981

THE POEM OF P. ADAMIAN DEDICATED TO C. SIBILIAN

(Summary)

While reviewing the works of the famous Armenian tragedian, Petros Adamian, I read once more the eulogy he delivered at the special ceremonies in Constantinople dedicated to the memory of Fr. Clement Sibilian.

Petros Adamian and Fr. Sibilian were born in Constantinople and were very close friends. Their friendship was not by accident; it came into existence because of their love and dedication to the past and present of Armenian people.

The long and constant travels that Fr. Sibilian made for twelve years deteriorated his health and in May, 1878 he died because of numerous difficulties and hardships that his weakened body could not endure.

On July 16, 1878, a special ceremony was organized in memory of C. Sibilian. Petros Adamian also participated in that memorial service and read his eulogy. Adamian was not only a great actor, but also an unconventional poet. The poem he composed was created in a philosophical sense where he compares Sibilian with Grigor Narekats'i and Nerses Shnorhali.

It is an indisputable fact that the beginning of very great works involve some kind of suffering. So was the case of Fr. C. Sibilian, where fifteen years after his suffering and death, the Classification of Roupinian Coins (in Armenian) was published. Clement Sibilian, like Petros Adamian, symbolizes a different discipline of Armenian culture. We can confidently state that Sibilian can be evaluated in the history of Armenian numismatics with the same significance as Petros Adamian can be to Armenian stage. Below is Adamian's poem (in Armenian) entitled "Elegy, Addressed to Reverend Fr. C. Sibilian."

Henry Sarkissian
Yerevan

3. Բանաստեղծութեան վերնագրում տպուած է "Ուղերձ առ վերապատվելին Ն. Կ. Սիպիլյան" պէտք է լինի "Հ(այր) Կ. Կ. Սիպիլյան":
4. Տես Սրկեր, էջ 504:

ՈՒՂԵՐԶ

Առ վերապատուելին Հ. Կ. Վ. Սիպիլեան

Մինչ յաւերակս հայիմ վրսեմ հայրենեաց,
ի շտեմարան հայոց քաջացն ի փառաց,
նրսեմ ի ստուեր տեսնեմ զոգին հայկական,
որ թափառի ակն յարտասուս ի կական:

Այն ոգին իսկ քեզ առաջնորդ առեալ, հայր,
որ պահպանէր ըզտխրամած շիրմավայր,
ի մի ձեռին առեր ըզխաչ քեզ պաշտպան,
Միւսըն գինեալ ոահիւ լուսոյ զխտութեան:

Անդ փոշեծածկ ի գերեզմանս, ի բագին,
իւր օգնական հայաստանեայց էր ոգին.
Լնչպէս Վիրգիլ առաջնորդէր զՏանթէ
ի տուն դժոխաց, յարքայութիւն ի բանդէ:

Նշմարելով քերթողական յերազի
Ջստուերն ի լոյս Սիպիլեանի անդ տեսի,
նարեկացին, Շնորհալի մ'ինձ թըւեր,
որ կենսադարձ զհայաստան այցելէր:

Նիհար բազկոք, ոգին Հայոց հայուհի,
Ջկափարիչս առնոյր շիրմաց մեկուսի.
Անդ ընթեռնոյր ըզգրութիւնս արձանաց
Մութ, աննշմար ի Սաղուոնա շօշափմանց:

Այնք՝ որ գիւրեանս ի լոյս կարծեն զխտութեան,
Անգիտէին ըզհնութիւնս հայկական.
Դու ի խաւար աւերակաց ապացոյց
Ածեր առ այն յիմաստութիւն սիրալոյց:

Ի մեռելոց թէ մեր կենաց բերես լոյս,
Կենդանեաց, եւ տաս ըսփոփանք՝ տնանկին յոյս.
Ոհ անձնուրաց առաքինին ալեւոր,
Բանտարկելոց է հայր, որբոց սըզաւոր:

Ըզմայլիմ բեւ, պատկառելի ծերունիդ,
որ մշմարտին, բարւոյն ի բեր կեայ հոգիդ,
Ձի մինչ շրթունք քո բարբառին զգիտութիւն
Սիրտ քո եւ Ձեռք տեղան անբաւ գթութեան:

Երեքին կան ձիրք սուրբ ի քեզ, Սիպիլեան,
Ոհ, չեն դոքա առասպելք քերց սիբիլեան,
Մին երկնաշնորհ է սէրն անյաղթ մշմարտին
Սիրտ բարեպաշտ, երրորդըն՝ միտք լուսածին:

Գայցեն աւուրք, որ իմաստուն քո արդեանց
Փոխան կոթող կանգնեն որդիք հայկազանց.
Այլ վարձ անմահ առաքինւոյդ մարդասէր,
Օրհնութիւնքն են տընանկին՝ որ քեզ ղիմէր:

Պետրոս Աղամբան
Կ. Պոլիս
16-է-1878

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

ARAKELIAN, B. N. Hnagitakan usumnasirut'yunnerē Sovetakan Hayastanum [The Archaeological Excavations in Soviet Armenia] - Հնագիտական ուսումնասիրությունները Սովետական Հայաստանում, գրքերից՝ Բարգեն Առաքելյան. Traber Hasarakakan Gitut'yunneri, Vol. XLI (November 1980), No. 11 (455), pp. 22-40. Armenian with Russian summary.

Ակնարկով մը տրուած են հնագիտական ուսումնասիրութիւնները տեղի ունեցած Խորհրդային Հայաստանի մէջ: Յայտնաբերուած հին ու միջնադարեան առարկաներու շարքին յիշուած է թէ՛ Արտաշատ քաղաքին մէջ եղած է դրամահատարան, ինչպէս նաեւ պեղուած է Տիգրան Բ-ի պալանոդ 28 արծաթէ դրամներու զանձ մը, պղինձէ դրամներ՝ վերագրուած Տիգրան Բ-ի եւ Արտաւազդ Բ-ի, բայց աւելի մեծ թիւ կը կազմեն հին աշխարհի ութ տարբեր երկիրներու մէջ կտրուած դրամները: Նե՛ս քանակութեամբ դրամ գտնուած է նաեւ միջնադարեան Դուին քաղաքին մէջ:

The archaeological studies conducted in Soviet Armenia are reviewed. Along with the discovered ancient and medieval objects, mention is made that, in the city of Artaxata, a mint has existed, and that they have unearthed a hoard of 28 silver coins belonging to Tigranes II, copper coins attributed to Tigranes II and Artavasdes II, but the ancient coins, struck by eight different countries, constitute a bigger number. Extensive amounts of coins are also found in the city of Dvin

YTN

ARAKELOV, S. N. Armenia v. filatelii [Armenia in Philately] - Армения в филателии, Автор С. Н. Аракелов. Yerevan: Sovetakan Grogh Publishers, 1980, 176 pp., illus. In Russian.

Այս պատկերազարդ գունաւոր ալբոմին մէջ ընծայուած են Հայաստանի եւ հռչակաւոր հայերու նուիրուած դրոշմաթուղթերը: Ցուցակագրութիւնը կը պարունակէ Հայաստանի Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետութեան թողարկումները (1922), ներկայ Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետութեան թողարկումները, Հայաստանի եւ հայերու վերաբերեալ թողարկումները օտար ազգերու կողմէ: Ալբոմը կը պարունակէ հատովի դրոշմաթուղթեր, յիշատակային դրոշմաթուղթերու թերթեր, պահարաններ, յատուկ դրոշմանիշներ կամ կնիքներ եւ բաց նամակներ (փոստ կարտ):

In this colorful album, the stamps of Armenia and the stamps dedicated to famous Armenians, are illustrated. The material listed starts with the issues of the Socialist Soviet Republic of Armenia (1922), the issues of the present Armenian Soviet Socialist Republic, the issues of foreign nations relating to Armenia and Armenians. The album includes individual stamps, souvenir sheets, covers, special cancellations, and post cards.

YTN

BALOG, Paul. The Coinage of the Ayyūbids, by Paul Balog. London: Royal Numismatic Society, Special Publication, No. 12, 1980, pp. 99-100, Nos. 167-174, pls. VIII-IX; 140-141, Nos. 337-345, pl. XVI; 172, Nos. 474-475; 176-177, Nos. 492-495, pl. XXIII;

193-194, Nos. 568-571, pl. XXVIII; 253-267, Nos. 841-856, 861-883, 885, pls. XLI-XLV; etc.

Հեղինակը կը համադրէ Այեուրեան հարստութեան դրամագիտութիւնը ընդարձակ կատալոգի մը մէջ: Ինք կ'ուսումնասիրէ պատմական ու տնտեսական անցեալը, դրամներու չափագիտութիւնն ու զտութիւնը, դրամահատրաններու շարանը եւն.: Պատմական Հայաստանի մէջի Կողբ-րանոցները կը պարունակեն Նայեաֆարիկին, Նիսիբին, Ամիդ եւ Ախլատ: Դրամները տրուած են հետեւեալ սուլթաններուն եւ գերիշխաններուն. - ալ-Նասիր Սալահ ալ-Դին (Սալադին), ալ-Ադիլ Սայֆ ալ-Դին, ալ-Սալիհ Նաջմ ալ-Դին Այեուր, ալ-Ահրաֆ Նաջմ ալ-Դին Այեուր, ալ-Աշրաֆ Սուլթանֆար ալ-Դին Արու ալ-Փաթի Սուլթան Արմէն տիտղոսով, ալ-Սուլթանֆար Շիհաբ ալ-Դին Լազի, ալ-Կամիլ Արու ալ-Նասիր Նասիր ալ-Դին Սուլթանֆար Բ եւն.: Լեղագոյն դրամը կտրուած է Նիսիբինի մէջ, չ. 578 թ. եւ ամենաուշը Նայեաֆարիկին, չ. 656 թ.:

The author brings together the coinage of the Ayyūbids in a comprehensive catalogue. He studies the historical and economic background, the metrology and fineness of coins, the mint network, etc. The mints issuing coins in historic Armenia include Mayyāfāriqīn, Nişībīn, Amid, and Akhlāt. The coins are given to the following sultans and overlords: al-Nāṣir Salāh al-Dīn (Saladin), al-'Adil Sayf al-Dīn, al-Şāliḥ Najm al-Dīn Ayyūb, al-Aḥmad Najm al-Dīn Ayyūb, al-Ashraf Muzaffar al-Dīn Abū al-Faṭḥ Mūsā with the title "Shāh Armān," al-Muzaffar Shihāb al-Dīn Ghāzī, al-Kāmil Abū al-Ma'ālī Nāṣir al-Dīn Muḥammad II, etc. The earliest coin was struck in Nişībīn in A.H. 578, the latest, in Mayyāfāriqīn in A.H. 656.

YTN

BEDOUKIAN, Paul Z. Haykakan dramneru nor hawak'atson t'angaranēn ners [A New Collection of Armenian Coins Donated to the Museum] - Հայկական դրամներու նոր հաւաքածոն թանգարանէ ներս, գրեց՝ Զարեհ Պտուկեան. Sion, Vol. LIII (November-December 1979), Nos. 11-12, pp. 270-275, 2 pls.; Vol. LIV (January-February, March-April 1980), Nos. 1-2, 3-4, pp. 30-33, 71-77, 1 pl., 2 pls., respectively. In Armenian.

Հեղինակը կ'ընծայէ չորս հարիւր Կիլիկիոյ հայկական դրամներ Սուլթանֆարի Հայոց Պատրիարքարանին: Նախկին դրամագիտական մատենագրութիւնը քննելէ ետք, Զարեհ Պտուկեան կը նկարագրէ հետեւեալներուն դրամները. - Կիլիկիոյ անծանօթ իշխանի պղինձ մը եւ Թորոս Ա իշխանի պղինձ մը. Թագաւորներէն՝ Լեւոն Ա, Երկդրամ, Կէս երկդրամ, օժման դրամներ մէկ եւ երկու առիւծներով, հասարակ դրամ, Կէս դրամ եւ դանգ. Հեթում Ա, Հեթում եւ Քայքոսրաթի երկլեզուեան դրամ, Հեթում եւ Քայքոսրովի երկլեզուեան դրամ եւ Կէս դրամ, հա-

The author donates four hundred Cilician Armenian coins to the Museum of the Armenian Patriarchate in Jerusalem. After examining earlier numismatic literature, Paul Bedoukian describes the coins of the following: the copper of an unknown prince and the copper of Baron T'oros I; kings, Levon I, double tram, half double tram, coronation trams with one and two lions, common tram, half tram, and tank; Hetoum I, Hetoum and Kaikobād bilingual tram, Hetoum and Kaikhusrew bilingual tram

սարակ դրամ Հեթում-Ջալէլի պատկերատիպով, թանգ, քարտէզ՝ ծիւղոր եւ թագաւորը զահին վրայ բազմած. Լեւոն Բ, դրամ եւ քարտէզ. Հեթում Բ, բիլլոն, քարտէզ թագաւորի գլխուն նկարով եւ ծալլապատիկ նստած տիպով. Սմբատ, դրամ եւ պղինձէ դրամ. Կոստանդին Ա, արծաթէ ու պղինձէ դրամներ. Լեւոն Գ, թագաւորին եւ պղինձէ դրամ. Սշին, օծման դրամ, թագաւորին եւ փող. Լեւոն Դ, թագաւորին, արաբերէնով կրկնադրոշմը՝ թագաւորին, մեծ ու փոքր փողեր. Կի Լուսինեան, թագաւորին. Կոստանդին Գ, թագաւորիններ կոխւած Սիս եւ Տարսոն ու փող. Լեւոն բոնակալ, թագաւորին եւ փող. Կոստանդին Դ, թագաւորին եւ փող. Լեւոն Ն Լուսինեան, բիլլոն եւ փող. յետ-Լուսինեան շրջան, պղինձ:

and half tram; common tram with Hetoum-Zabel design, tank, kardez with equestrian and king seated on throne design; Levon II, tram and kardez; Hetoum II, billon, kardez with king's head and king seated in oriental fashion; Smpad, tram and copper coin, Gosdantin I, silver and copper coins; Levon III, takvorin and copper coin; Oshin, coronation tram, takvorin, and pogh; Levon IV, takvorin, takvorin overstruck in Arabic, large and small pogs; Guy Lousignan, takvorin; Gosdantin III, takvorins struck in Sis and Tarsus and pogh; Levon the Usurper, takvorin and pogh; Gosdantin IV, takvorin and pogh; Levon V Lousignan, billon and pogh; post-Roupenian period, copper. YTN

BEDOUKIAN, Paul Z. The 'Pittsburgh Papers'—1; Numismatic Art of Armenia, by Paul Bedoukian. *Armenian Review*, Vol. XXXIII (1 December 1980), No. 4 (132), pp. 343-345, illus.

Դասախօսութեան մը ընթացքին Հայաստանի եւ հայեցիութեան իսկութեան մասին, Զարեհ Կառլեան կը ներկայացնէ հայ արուեստը իր դրամներուն վրայ: Կառլեան կ'եզրակացնէ թէ դրամներու նրկու գլխաւոր թողարկումներ գոյութիւն ունեցան՝ Արտաշէսեան եւ Լուսինեան: Հին շրջանէն՝ Տիգրանեան դրամը կը ներկայացնէ ինքնատիպ նպաստ մը դրամագիտական արուեստին: Ակողմը կը պատկերացնէ Տիգրանի կիսանդրին, հայկական խոյրը գլխին, դէպի աջ: Բեկողմին վրայ է մետիոքի (կամ Արտաշատի) Բախտը նստած դէպի աջ ժայռի մը վրայ եւ յունատառ խորագրութիւնը: Միջին դարէն Լեւոն Ա-ի դրամները կը ներկայացնեն իւրայատուկ նպաստ մը դրամագիտական արուեստին: Կը տեսնենք թագաւորը բազմած առիւծազարդ զահին վրայ: Նրկողմին բեկողմին վրայ կը ցուցադրուի հայկական առիւծը դէպի ձախ՝ բռնելով խաչ մը, իր հասարակ դրամի բեկողմին վրայ կը տեսնուի կրկնառիւծ խաչ մը:

During a symposium on the essence of Armenia and Armenians, Paul Bedoukian presents Armenian art reflected on its coins. Bedoukian concludes that two main issues of coins existed in Armenia: Artaxiad and Roupenian. From the ancient period, the Tigranes coin represents an original contribution to numismatic art. The obverse portrays the bust of Tigranes to right, wearing an Armenian tiara. On the reverse is the Tyche of Antioch (or of Artaxata) seated on a rock with legend in Greek. From the medieval period, the coins of Levon I represent an original contribution to numismatic art. We see the king seated on a throne ornamented with lions. On the reverse of his double tram the Armenian lion to left is displayed holding a cross; on the reverse of his regular tram, a cross is seen between two lions rampant regardant. YTN

BEDOUKIAN, Paul Z. The 'Pittsburgh Papers'—1; Metal Art in Armenia, by Paul Bedoukian. *Armenian Review*, Vol. XXXIII (1 December 1980), No. 4 (132), pp. 345-350, illus.

Դասախօսութեան մը ընթացքին Հայաստանի եւ հայեցիութեան իսկութեան մասին, Զարեհ Կտուկեան կը ներկայացնէ հայ արուեստը իր մետաղին վրայ: Սիջին դարերու համար բանախօսը կը նշէ թէ Բուքենեան հարստութենէն ունինք բազմաթիւ դրամներ: Եզրակացութիւն՝ Հայ մենեակը պէտք է ցոլացնէ երեք հազարամեակի հայոց պատմութիւնը. Ուրարտու եւ Արտաշէսեան հարստութիւն. Քրիստոնէութեան ընդունուիլը, հայ այրուբներ, Ծակատամարտը Քրիստոնէութեան եւ ազատութեան համար. մոնղոլ եւ թուրք ցեղերու ներխուժումը կենդրոնական Ասիայէն, մետաղի արուեստ եւ մանրանկարչութեան արուեստ, ինչպէս նաեւ Հայաստանի Հանրապետութեան հիմնադրուիլը:

During a symposium on the essence of Armenia and Armenians, Paul Bedoukian presents Armenian art reflected on its metal art. For middle ages the speaker comments that we have the abundant coinage of the Roupenians. In conclusion, the "Armenian Classroom" should reflect the three milleniums of Armenian history: the Urartu and Artaxiad dynasty; the adoption of Christianity, the Armenian alphabet, the struggle for Christianity and freedom; the invasions of Mongol and Turkish tribes from central Asia, metal art and manuscript art, and the establishment of Armenian Republic.

YTN

MOUSHEGHIAN, Kh. A. Numizmaticheskie dannye o vneshnikh svyaziakh Armenii (S antichnogo vremeni do X v.) [Numismatic Evidence on the External Relations of Armenia (From Ancient Times to the Tenth Century)] - *Numizmaticheskie Dannye o vneshnikh svyazakh Armenii (S antichnogo vremeni do X v.)*, автор Х. А. Мусхегян *Patma-Banasirakan Handes*, Vol. XXIII (1980), No. 4 (91), pp. 107-112. In Russian with Armenian summary.

Հայաստանի մէջ յայտնաբերուած հին ու միջնադարեան դրամները հնարաւորութիւն կ'ընձեռնեն ուսումնասիրելու Հայաստանի միջազգային կապերը դրամական շրջանառութեան ծագման ու զարգացման ուղիով: Ըստ դրամագիտական տուեալներու՝ Հայաստանի մէջ գտնուած դրամները տրուած են հետեւեալներուն.՝ Աղեքսանդր Մակեդոնացին եւ իր յաջորդները, հայոց Արտաշէսեան Թագաւորութիւնը, Կապաթովկիա, Հռոմի հանրապետութիւն, Հռոմի կայսրութիւն, Սասանեան հարստութիւն, Օմայեան ու Աբբասեան հարստութիւններ եւ Բիւզանդական կայսրութիւն:

Ancient and medieval coins, discovered in Armenia, present opportunities to study its international relations with the origin and development of the monetary circulation in Armenia. According to numismatic evidence, the coins found in Armenia are given to the following: Alexander the Great and his successors, the Artaxiads of Armenia, Capadocia, the Roman Republic, the Roman Empire, the Sassanian dynasty, the Umayyad and 'Abbāsid Caliphates, and the Byzantine Empire.

YTN

MOUSHEGHIAN, Kh. A. Armenia ja ulkopuolinen maailma (numismaattisia tietoja ulkopuolisista suhteista X vuosisataan asti) - [Armenia and External World (Numismatic Information on External

Relations until the Tenth Century) /, by Hatshatur Mushegjan. Numismaatikko, Suomen Numismaatikko-liitto RY:N Julkaisu, (March 1980), No. 3, p. 93, No. 13. In Finnish.

Տալլինի մէջի խորհրդածողողին կարդացուած զեկուցման ամփոփումը տրուած է: Հայաստանի մէջ Կրետական դրամներ գտնուած են որոնք կը պատկանին Ն.Ք. Ե դ.: Հայաստանի մէջ նորայայտ գիւտ մը տեղեկագրուած է, բաղկացած տասներհինգ կիլոգրամ ոսկի դրամներէ եւ այլ ոսկեղէն իրերէ:

A summary of papers read in Tallinn conference is given. In Armenia, Cretan coins have been found dating back to the fifth century B.C. A recent major find in Armenia comprised of fifteen kilograms of gold coins and other objects is reported. YTN

SARKISSIAN, Henry V. Sovetakan Hayastani taregrut'yunē medalnerov /The Annals of Soviet Armenia on Medals/ - Սովետական Հայաստանի տարեգրութիւնը մեդալներով, գրեց՝ Հենրի Սարգսյան. Banber Hayastani Arkhivneri, Vol. XXI (1980), No. 2 (57), pp. 181-188, illus. In Armenian with Russian summary.

Հեղինակը կը նշէ սովետական յիշատակային մեդալները ու կը նկարագրէ Հայաստանի մէջ դրուագուած մեդալները: Այս շարքին կը պատկանին Հայաստանի ՍՍՀ 40-ամեակի մեդալը կերտուած Ա. Սարգսեանի եւ Յ. Դորոնտեանի կողմէ, Հայաստանի ՍՍՀ 50-ամեակի մեդալը ստեղծուած Դորենց Սահակեանի կողմէ, այլ 50-ամեակի մեդալ մը Գեղինակուած եւ. Եգորովի կողմէ, մեդալաշար մը բաղկացած տասներէք մեդալներէ--ամփոփ պատմութիւն Սովետական Հայաստանի--հեղինակութեամբ մնացական խմբագրեանի: Սարգսեան կը յիշէ նաեւ մի խումբ մեդալներ նուիրուած Վ. Ի. Լենինի, Ս. Նազուկեանի, Գ. Չերժինսկիի, Ա. Միկոյանի, Գայ արուեստի յուշարժաններու, Լոս Անճելըսի 1977 թ. ցուցահանդէսի, Գայ արուեստի նուիրուած միջազգային երկրորդ սիմպոզիումի եւն.:

The author mentions the Soviet commemorative medals and describes the medals issued in Armenia. To this order belong the 40th anniversary medal of the Armenian SSR authored by Ara Sarkissian and Harut'iwn Boghosian, the 50th anniversary medal of the Armenian SSR created by Dorents' Sahakian, another 50th anniversary medal by Yu. Egorov, a series of thirteen medals--a summarized history of Soviet Armenia--authored by Mnats'akan T'amrazian. Sarkissian also mentions the medals dedicated to V. I. Lenin, S. Shahumian, F. Dzerzhinski, A. Mikoyan, Monuments of Armenian art, the 1977 exhibit of Los Angeles, the II International Symposium on Armenian Art, etc. YTN

SUK'IASIAN, Karapet. Haykakan gerbe ev droshē /The Armenian Coat of Arms and Flag/ - Հայկական գերբը եւ դրոշմը, գրեց՝ Կարպետ Սուքիասյան. Sovetakan Hayastan, Vol. XXXVI (November 1980), No. 11 (416), pp. 18-19, illus. In Armenian.

Հեղինակը կը նկարագրէ Արտաշէսեաններու, Գայ Արշակունիներու, Սամիկոնեաններու, Արծրունիներու, Ռուբենեաններու եւ այլոց ու խորհրդային Հայաստանի Հանրապետութեան գերբերն ու դրոշմերը:

The author describes the coat of arms and flags of the Artaxiads, Armenian Arsacids, Mami-konians, Artsrunis, Roupenians, etc., and of the Soviet Armenian Republic. YTN

BALLOT RESULT (Cont.)

5. ☒ It is best that the periodical be typeset as well as printed by professional printer. I'm willing to subsidize.

- a. ☐ the total expenses
b. ☐ the partial expenses
c. ☒ a small fraction of the expenses

Nos. 41, 78.

No. 10, really not necessary unless dues are raised to cover costs.

6. ☒ Others

No. 37, I think it would be better to put more money into the photoplates, not the printing of the text. I do not think there is a computer in Armenian, is there?
No. 82, Computers are a waste, a nuisance, and an unnecessary expense.

SOME COMMENTS BY THE EDITOR

1. The Sibilian volume was typeset by Compugraphic 7500 Editwriter. For more than a year (15 months) the information (in Armenian and English) was stored in the memory of the computer. The information was retrieved as necessary. It would have been extremely hard to typeset the Sibilian volume with the old fashion way. For those who have forgotten the Sibilian volume contains English, Armenian, French, German, Arabic, Greek, Turkish, and Russian language typesetting. The compugraphic system is a self-contained composing facility in one compact system. It includes a keyboard, visual display terminal, computer-managed storage and retrieval system, and photo unit.
2. Many members joined the society and later did not renew their membership. This was done, probably because of the modest format of the Armenian Numismatic Journal.
3. Membership dues over \$10.00 will be self defeating, since many members did not purchase the Sibilian volume for \$14.50 inspite of the fact that this price was less than the dollar cost to the society. Yes, the society lost money on the pre-publication prices of the Sibilian volume.